

Projekt: Krydsning – optimering på tværs af malketyper (DairyCross)

Investering 0 kr → afkast 500 til 1.000 kr pr årsko

Forfatter: Jakob Lykke Voergaard

Normalt vil virksomheder kaste sig over denne type investeringer. Det er scenariet ved krydsning af malkekvæg, så hvorfor krydser flere mælkeproducenter ikke deres besætning? En grund kan være de fordomme, som findes omkring krydsning. Meget ofte er fordomme ikke rigtige, og det samme gælder ved fordommene omkring krydsning. Fire af de gængse fordomme ved krydsning er:

1. Der er ikke bedre økonomi ved at krydse malkekøer
2. Krydsningskøer yder for lidt i forhold til renracede dyr
3. Det er ikke muligt at sælge krydsningsdyr til levebrug
4. Dem der krydser, er dårlige landmænd, der ikke kan passe køer

Bedre økonomi ved krydsning

Gennem de seneste mange år, er der i hele verden lavet adskillige økonomiske beregninger af krydsningskøer i forhold til renracede Holsteinkøer. Der ses et klart billede, at krydsningskøer har en bedre økonomi end renracede køer. I Danmark er der ligeledes lavet mange undersøgelser på besætningsniveau, og de fleste viser en forskel mellem 500 og 1.000 kr. pr årsko. Nogle beregninger viser forskelle helt op til 1.500 kr. pr årsko. Den økonomiske effekt af krydsning er naturligvis forskellig mellem individuelle besætninger.

”Mit management er højt, så jeg får ikke noget ud af at krydse”, er en kommentar der ofte høres. Simherd beregninger viser at besætninger med højt management, også får en gevinst ved at krydse. Ved et gennemsnitlige management er der et øget dækningsbidrag med 1.300 til 1.500 kr. pr årsko, mens besætninger med højt management ligger på 500 kr. til 800 kr. pr årsko. Så der er stadig en betydelig gevinst ved højt management, selv om den er lavere end for gennemsnitligt management.

”Når mælkeprisen er høj, er Holstein bedst” er også en skrøne, da beregninger viser at krydsningskøer sagtens kan følge med ved høj mælkepris.

Hvor kommer den ekstra indtægt fra? Krydsningskøerne har bedre frugtbarhed, sundhed samt holdbarhed, og det gælder for alle managementniveauer. Det giver mulighed for at reducere i mængden af opdræt, og det er hovedparten af det øget dækningsbidrag.

Bedre ydelse ved krydsning

”Krydsningskøer har bedre sundhed, men deres ydelse er lavere end de renracede køer” er sagt mange gange. Det er især krydsning mellem RDM og Holstein, der beskyldes for at yde for lidt. Dette kan måske skyldes ydelsesforskellen mellem de to racer.

I DairyCross-projektet har man sammenlignet ydelsen i de tre første laktationer mellem Holstein og F1 krydsninger født fra 2011 til 2021 med Holstein mor og en RDM, Jersey eller Montbeliarde far. Her blev det

vist at RDM-krydsningerne klarer sig lige så godt som Holstein i de to første laktationer, men halter lidt bagefter i 3. laktation. Jersey-krydsningerne klarer sig markant bedre i 1. laktation, men bliver også overhalet af Holstein i 3. laktation. Montbéliarde-krydsningerne formår at holde sig på Holstein-niveauet igennem alle tre laktationer.

Sammenligningerne i DairyCross-projektet tager ikke højde for, at den forbedrede holdbarhed hos krydsningskøerne giver potentielt flere ældre køer i en besætning. Da de danske landmænd er begrænset af staldpladser eller miljøgodkendelse, skal ydelsen pr. koplads optimeres. Ved hjælp af SimHerd er det muligt at inddrage besætningsdynamikken og beregne den gennemsnitlige 305 dages ydelse pr. ko i stalden for en gennemsnitsbesætning med Holstein eller krydsninger (Tabel 1).

Tabel 1. Forskel i den gennemsnitlige 305-dages ydelse pr. staldplads i kg fedt og protein mellem Holstein og krydsningskombinationerne

	Holstein	RDM X HOL	JER X HOL
Kg fedt	446	452	479
Kg protein	386	386	371
Kg værdistof	832	838	850

Den øgede andel af ældre krydsningskøer betyder, at en besætning med RDM-krydsninger får 6 kg mere værdistof i gennemsnit på 305 dages ydelse pr. staldplads, end Holstein-besætningen, mens besætningen med Jersey-krydsninger giver 18 kg mere værdistof. Man bør derfor ikke sammenligne laktationsyndelser mellem renracede og krydsning, men i stedet se på den samlede ydelse fra alle køer i besætningen. Husk at det tager tid før, der er kommet mange gamle krydsningskøer, når man begynder at krydse.

Krydsningsdyr kan også sælges til levebrug

”Ingen vil købe krydsningsdyr, så alle overskudsdyr skal slagtes”. Sådan var det måske for nogle år siden, men i dag er der salg af krydsningsdyr til levebrug til fornuftige priser. Især interessen for krydsningsdyr fra besætninger, som ikke selv har kvier, er stigende. De ønsker dyr der kan opnå en høj levealder, da det nedsætter den årlige udgift til indkøb af nye dyr.

Ifølge Hielke Wiersma fra VikingLivestock er der god salg i krydsningsdyr til levebrug. ”Vi sælger en god mængde krydsningsdyr, og de går især til UK. Det er hovedsagelig højdrægtige dyr og priserne er på niveau med de renracet dyr” udtaler Hielke. Griber man knoglen og ringer rundt til andre husdyrformidlere, er der mange som omsætter krydsningsdyr. Det er imidlertid ofte i perioder, de har kunder der vil have krydsningsdyr, så der skal måske ringes til flere formidlere, inden der er gevinst. Prisen afhænger som altid af kvaliteten af dyrene, lige som ved de renracede dyr.

At gøre noget anderledes betyder ikke, at man er en dårlig landmand

Der er mange følelser i kvægavl, og en af fordommene har været, at dem som krydser, ikke kan passe køer. En tidligere undersøgelse om krydsning har vist, at der stadig ses lidt skævt til folk der krydser deres malkekøer. Men at prøve noget nyt på ens bedrift, kan også ses som innovativt og udvikling af bedriften. Forestil dig at du bor i et område hvor der kun dyrkes majs som grovfoder. Et år sår din nabo roer på noget af hans majs areal. Denne handling betyder nødvendigvis ikke at han er dårlig til at dyrke majs, og nu vil han

dyrke roer. Ofte vil de andre landmænd i området spørge ind til hans nye valg i marken. Der vil i de fleste landmandskredse, være en stor nysgerrighed til det ændrede valg i marken. Krydsning kan opfattes på samme måde, men i stedet for en anden afgrøde på marken, er det en anden avlsbeslutning i stalden. Beslutningen om at begynde med krydsning er ofte fremsynet, og et ønske om at prøve en anderledes produktionsform, der giver et større økonomisk afkast.

Er du blevet mere nysgerrig på krydsning? Så snak med din avlsrådgiver om mulighederne i din besætning.